

A dohánytermékek összetevőire vonatkozó szakmai irányok/szabályozások a WHO FCTC az EU, a Health Canada valamint egyéb szervezetek/intézmények szakmai tanulmányai és joganyagai alapján, tekintettel a téma magyar vonatkozásaira

Az összetevő a dohánytermékekről szóló EU-s irányelv¹ fogalommeghatározása szerint: bármely olyan anyag vagy alkotóelem, amelyet egy dohánytermék gyártásához vagy előállításához használnak fel, és amely a késztermékben – akár megváltozott formában – jelen van, beleértve a papírt, a füstszűrőt, a tintát és a ragasztóanyagokat is. E meghatározás **nem foglalja magában magát a dohánylevelet** vagy a dohány növény egyéb természetes vagy feldolgozatlan részét.

A WHO és bizonyos más, EU-n kívüli országok (pl. Kanada) dohánytermék-meghatározása azonban **magában foglalja magát a dohánylevelet**. Az elmúlt években számos publikáció foglalkozott a dohánytermékekben jelenlévő radioaktív és más anyagokkal – radon (Rn), polónium (Po-210), kadmium (Cd) stb. – és azok egészségre gyakorolt hatásaival. E kérdések mind a dohánylevelekkel állnak összefüggésben. Ennek nyomán az EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA tanulmányozza, helyénvaló-e a dohánylevél és a dohány növény egyéb természetes vagy feldolgozatlan részeit az összetevők meghatározásába beemelni, ezáltal az irányelv hatálya alá vonva azokat.

Fentiekből következik, hogy nemcsak a gyártás során a termékhez adott egyéb összetevők, hanem maga a dohány növény illetve annak levele is egészségkárosító kockázatot jelent a dohánytermékekben. A kockázat minden egyes dohányfajta esetében fenn áll. Az olyan USA keverék dohánytermékek, mint pl. a Winston, Camel and Gauloises **burley dohányt tartalmaznak, amely keserűbb, ezért adalékanyagokra van szükség azok ízletesebbé tételéhez**. A kanadai gyártók elsődlegesen **Virginia „flue-cured”** dohányt használnak, amely önmagában édesebb, mint a burley dohány, ezért adalékanyagokat nem használnak a nem ízesített cigaretták édesebbé tételére.

A **Health Canada** szakértői szerint a **C32-es dohány törvény**² megvédi a gyermekeket és a fiatalokat a dohányipar marketing manipulációtól, amik a dohánytermékek fogyasztásának irányába orientálja őket. Ezek közé a manipulációk közé tartozik a termékek ízesítése és egyéb adalékanyagok hozzáadása.

¹ Directive [2001/37/EC](#) of the European Parliament and of the Council of 5 June 2001 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning the manufacture, presentation and sale of tobacco products.

² BILL C-32: AN ACT TO AMEND THE TOBACCO ACT

A kisméretű ízesített szivarkák (szőlő, cseresznye, barack, banán, és trópusi gyümölcs) elfedik a dohány markáns ízét és vonzóbbá válnak a fiatalok számára.

Amerikai kutatási források és a dohányipari belső dokumentumok alátámasztják azt a feltételezést, hogy a cigaretta adalékanyagok sokkal csábítóbbá teszik a cigarettatermékeket a fiatalok és az új fogyasztók számára. Dohányipari belső dokumentumok igazolták, hogy az ízesítések és más adalékanyagok növelik a kipróbálási hajlamot (kipróbálási faktor) a fiatalok körében.

Ez a probléma folyamatosan növekszik. A fogyasztás a Kanadában a 2001-es adatokhoz képest (53 millió doboz) sokszorosára nőtt 2007-re (403 millió doboz). Ezáltal a kanadai piacon a leggyorsabban növekvő eladási arányt produkálta a termék.

Az utóbbi években emelkedő tendenciát mutat a dohánytermékekben az ízesítő és adalékanyagok használata, amelyek elősegítik a fiatalok dohányzását. A Health Canada szakértői szerint a 15-17 éves fiatalok kb. negyede kipróbálta már a csokoládé, szőlő és egyéb trópusi ízesítésű szivarkákat.

A kanadai törvény nem jelenti a burley dohány betiltását, csak az ahhoz hozzáadott adalékanyagok használatát, amelyek arra szolgálnak, hogy édesebb ízűvé, ízletesebbé tegyék a dohányterméket, vonzóbbá téve ezáltal a fiatalok számára.

A Health Canada szakértői hangsúlyozzák, hogy ellenkező állításokkal szemben a törvény összhangban van a nemzetközi kereskedelmi kötelezettségekkel.

A Health Canada előre meghatározott módon gyűjt információkat a dohánytermékekről és ennek eredményeit publikussá teszik a társadalom számára. Kanadában standard elemzési módszertan került kidolgozásra a dohány törvény betartásának érdekében. Ez a módszertan elősegíti a Kanadában forgalomban lévő cigaretták mérgező összetevőinek számontartását és elemzését (főfüst, mellékfüst, egész cigaretta, mintavétel, toxikusság mérés módszertana pontok alapján). A dohányipar résztvevői ez alapján készítik el jelentéseiket.

A WHO egy tudományos alapú összefoglaló tanulmánnyal³ támasztotta alá a dohányfogyasztás korlátozására vonatkozó rendelkezéseket. A tanulmányban részletesen kitér a dohánytermékek összetevőire, az ízesítésekre és egyéb adalékanyagokra és ezek népegészségügyi hatásaira, a biomarkerekre, mennyiségi

³ The Scientific Basis of Tobacco Product Regulation. Report of a WHO Study Group. WHO Technical Report Series, WHO, 2007

szabályozásokra és a tudományos eredményeken alapuló ajánlásokra. A dokumentum szintén hangsúlyozza az ízesítések és adalékanyagok veszélyét a fiatalok dohánytermék fogyasztásának növekedése szempontjából.

Az a kijelentés a dohányipar részéről, hogy „nincs elfogadott, tudományos bizonyíték a dohányösszetevők káros hatásáról” valamint „nincs egységes módszertan az összetevők káros hatásainak mérésére” elfogadhatatlan. **A Nemzetközi Rákkutatási Ügynökség (World Health Organization [WHO] International Agency for Research on Cancer) 2004-ben kijelentette, hogy a dohányzás és a passzív dohányzás is rákkeltő⁴!** Annak a feltérképezése, hogy a több ezer összetevőből melyik nem rákkeltő, nem az adófizetők pénzéből kell, hogy megtörténjen!

Az EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA és az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság a tagállamok dohánytermék-összetevőkkel kapcsolatos munkájának segítésére 2006-ban adminisztratív megállapodást írt alá a Bizottság Közös Kutatóközpontjával (KKK)⁵.

A dohányfüstmentes Európáért: Az Európai Unió politikai lehetőségeiről szóló zöld könyvről szóló határozatában felkérte a Bizottságot az irányelv további módosítására, pl. a dohányfüstben jelen lévő dohány-adalékanyagok és anyagok teljes gyűjteményének összeállítására, és arra, hogy tegyen nyilvánosan hozzáférhetővé a dohányfüstben lévő dohányadalékanyagokkal és összetevőkkel kapcsolatos minden meglévő toxikológiai adatot.

Az **összetevőkkel** kapcsolatosan az **Európai Parlament határozatában** az irányelv módosításainak elvégzésére kérte fel a Bizottságot⁶.

Például: valamennyi olyan adalékanyag betiltása, amelyről a gyártó és az importőr nem bocsát rendelkezésre teljes adatbázist; a függőséget fokozó valamennyi adalékanyag és a jelenleg rendelkezésre álló toxikológiai adatok szerint – önmagában vagy pirolízist követően – rákkeltőnek, mutagénnek vagy teratogénnek kimutatott valamennyi anyag azonnali betiltása.

A 9. 10. illetve 17. cikkelyel kapcsolatban nincs szó kész szabályozás elfogadásáról a novemberi WHO FCTC COP4-en. **A felek Konferenciájának 4 találkozására (COP4) előrehaladási jelentés, valamint irányelv tervezet és az érintett cikkelyek megvalósítására vonatkozó javaslatok készülnek.**

A dohányipar szerint húszezer a dohánytermesztéssel foglalkozó család érintett a témában. Egy az Agrárgazdasági Kutató Intézet által összeállított tanulmány szerint, a **dohánytermesztésben és az elsődleges feldolgozásban dolgozók száma megközelítőleg 25 000 fő. Közülük 19 309 fő időszakos, 5 163 fő állandó alkalmazott és 509 fő beszállítóként dolgozik.**

A legaktívabb periódus a dohánytermesztésben 6 hét, míg a fermentálónál az időszakos foglalkoztatás évente 6 hónapot jelent. A munkaerő-felhasználás adatait ezért éves

⁴ INTERNATIONAL AGENCY FOR RESEARCH ON CANCER DECLARES SECOND-HAND SMOKE CARCINOGENIC TO HUMANS, <http://monographs.iarc.fr/ENG/Monographs/vol83/index.php>

⁵ A KKK 2007-ben tanulmányt jelentetett meg a következő címmel: Tobacco, Cigarettes and Cigarette Smoke - An Overview

⁶ http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/Tobacco/Documents/tobacco_products_hu.pdf

munkaerő-egységgé átalakítva a számítások szerint a dohánytermelés és fermentálás által fenntartott "munkahelyek" **teljes munkaidős egyenértéke valamivel több, mint 3750**, a palántanevelés, gépi szolgáltatás munkaerőigényét is beszámítva.

A dohánytermesztés helyettesíthetőségének témájában az egész világon folynak a kutatások a WHO FCTC 16-17. cikkelyeknek megfelelően. Az ország felemelkedését az is szolgálná, ha nem idénymunkában néhány hónapot, szakvégzettség nélkül dolgozna a halmozottan hátrányos helyzetű állampolgár. Alternatívák kidolgozásával és az azokra való szisztematikus átállással, ezek az emberek egy felfelé ívelő pályára lennének állíthatók.

2010.04.22.

Demjén Tibor
vezető
Dohányzás Fókuszpont.
Országos Egészségfejlesztési Intézet

További információ:

The Scientific Basis of Tobacco Product Regulation. Report of a WHO Study Group. WHO Technical Report Series, WHO, 2007

Tiedemann M., Wall T. BILL C-32: An ACT to Amend the Tobacco ACT, Social Affairs Division, Parliamentary Information and Research Service, 2009

Constituents and Emissions Reported for Cigarettes sold in Canada – 2004. A Backgrounder. Tobacco Control Programme, Health Canada, 2006

Flavour Additives in Tobacco Products. A Gateway to Tobacco Addiction. Alberta Health Services, Cancer Epidemiology, Prevention and Screening, 2009

Flavoured Tobacco. How the Industry Baits its Prey. Physicians for a Smoke-free Canada, Ottawa, 2009

Backgrounder – An Act to Amend the Tobacco Act, Health Canada. http://www.hc-sc.gc.ca/ahc-asc/media/nr-cp/2009/2009_78bk1-eng.php

Health Concerns. Methods, Health Canada. <http://www.hc-sc.gc.ca/hc-ps/tobac-tabac/legislation/reg/indust/method/index-eng.php>

Health Concerns. Backgrounder on Constituents and Emissions Reported for Cigarettes Sold in Canada – 2004. <http://www.hc-sc.gc.ca/hc-ps/tobac-tabac/legislation/reg/indust/constitu-eng.php>

Schmidt S. Senate could gut legislation on flavoured tobacco. Canwest News Service, 2009 <http://www.canada.com/health/Senate+could+legislation+flavoured+tobacco/2047690/story.html>

Working group on economically sustainable alternatives to tobacco growing (in relation to Articles 17 and 18 of the WHO FCTC) <http://www.who.int/fctc/cop/WG17-18/en/index.html>

WHO Study Group on Tobacco Product Regulation. Recommendation 1: Guiding Principles for the Development of Tobacco Product Research and Testing Capacity and Proposed Protocols for the Initiation of Tobacco Product Testing, WHO, 2004

A Bizottság jelentése az Európai Parlament, a Tanács és a Gazdasági és Szociális Bizottság felé. *Első jelentés* a dohánytermékekről szóló irányelv alkalmazásáról

A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak - *Második jelentés* a dohánytermékekről szóló irányelv alkalmazásáról /* COM/2007/0754 végleges */ <http://eur-lex.europa.eu/>

Reporting on tobacco product ingredients. Practical Guide, European Commission, Brussels

Geiss O., Kotzias D. Tobacco, Cigarettes and Cigarette Smoke. An Overview, Institute for Health and Consumer Protection, European Commission, 2007